

(On Cheesefare Sunday, all the clergy and faithful have been asked to conduct the Forgiveness Service after the homily during the Divine Liturgy. While this service has been traditionally part of Forgiveness Vespers on Sunday evening, by observing this rite of humility and love at the Divine Liturgy, more of the faithful will experience this moving service as the Christian community prepares to begin the journey through the Great Fast. The following article, written by Protopresbyter Alexander Schmemmann, explains the significance of the services of Cheesefare Sunday.)

Forgiveness Service on Cheesefare Sunday

In the Orthodox (and Eastern Catholic) Church, the last Sunday before Great Lent – the day on which, at Vespers, Lent is liturgically announced and inaugurated – is called Forgiveness Sunday. On the morning of that Sunday, (also known as Cheesefare Sunday, at the Divine Liturgy, we hear the words of Christ:

"If you forgive men their trespasses, your heavenly Father will also forgive you, but if you forgive not men their trespasses, neither will your Father forgive your trespasses..." (Mark 6:14-15)

Then after Lenten Vespers – after hearing the announcement of Lent in the Great Prokeimen: *"Turn not away Thy face from Thy child for I am afflicted! Hear me speedily! Draw near unto my soul and deliver it!"*, after making our entrance into Lenten worship, with its special memories, with the prayer of St. Ephraim the Syrian, with its prostrations – we ask forgiveness from each other, we perform the rite of forgiveness and reconciliation. And as we approach each other with words of reconciliation, the choir intones the Paschal hymns, filling the church with the anticipation of Paschal joy.

What is the meaning of this rite? Why is it that the Church wants us to begin the Lenten season with forgiveness and reconciliation? These questions are in order because for too many people Lent means primarily, and almost exclusively, a change of diet, the compliance with ecclesiastical regulations concerning fasting. They understand fasting as an end in itself, as a "good deed" required by God and carrying in itself its merit and its reward. But, the Church spares no effort in revealing to us that fasting is but a means, one among many, towards a higher goal: the spiritual renewal of man, his return to God, true repentance and, therefore, true reconciliation. The Church spares no effort in warning us against a hypocritical and pharisaic fasting, against the reduction of religion to mere external obligations. As a Lenten hymn says:

*In vain do you rejoice in no eating, O soul!
For you abstain from food,
But from passions you are not purified.
If you persevere in sin, you will perform a useless fast.*

Now, forgiveness stands at the very center of Christian faith and of Christian life because Christianity itself is, above all, the religion of forgiveness. God forgives us, and His forgiveness is in Christ, His Son, Whom He sends to us, so that by sharing in His humanity we may share in His love and be truly reconciled with God. Indeed, Christianity has no other content but love. And it is primarily the renewal of that love, a return to it, a growth in it, that we seek in Great Lent, in fasting and prayer, in the entire spirit and the entire effort of that season. Thus, truly forgiveness is both the beginning of, and the proper condition for the Lenten season.

One may ask, however: Why should I perform this rite when I have no "enemies"? Why should I ask forgiveness from people who have done nothing to me, and whom I hardly know? To ask these questions, is to misunderstand the Church teaching concerning forgiveness. It is true, that open enmity, personal hatred, real animosity may be absent from our life, though if we experience them, it may be easier for us to repent, for these feelings openly contradict Divine commandments. But, the Church reveals to us that there are much subtler ways of offending Divine Love. These are indifference, selfishness, lack of interest in other people, of any real concern for them -- in short, that wall which we usually erect around ourselves, thinking that by being "polite" and "friendly" we fulfill God's commandments. The rite of forgiveness is so important precisely because it makes us realize – be it only for one minute – that our entire relationship to other men is wrong, makes us experience that encounter of one child of God with another, of one person created by God with another, makes us feel that mutual "recognition" which is so terribly lacking in our cold and dehumanized world.

On that unique evening, listening to the joyful Paschal hymns we are called to make a spiritual discovery: to taste of another mode of life and relationship with people, of life whose essence is love. We can discover that always and everywhere Christ, the Divine Love Himself, stands in the midst of us, transforming our mutual alienation into brotherhood. As I advance towards the other, as the other comes to me – we begin to realize that it is Christ Who brings us together by His love for both of us.

And because we make this discovery – and because this discovery is that of the Kingdom of God itself: the Kingdom of Peace and Love, of reconciliation with God and, in Him, with all that exists – we hear the hymns of that Feast, which once a year, "opens to us the doors of Paradise." We know why we shall fast and pray, what we shall seek during the long Lenten pilgrimage. Forgiveness Sunday: the day on which we acquire the power to make our fasting – true fasting; our effort – true effort; our reconciliation with God – true reconciliation.

(У Сиропусну Неділю цього року ми просимо все духовенство та вірних після проповіді на Службі Божій відправити Чин всепрощення. Хоч традиційно цей Чин є частиною Вечірньої Служби, яку служиться в неділю ввечері, здійснення цього обряду смирення та любові під час Божественної літургії дозволить вірним пережити цю зворушливу службу як християнська спільнота, що приготується розпочати подорож Великого посту. Подана стаття, яка написана протопресвітером Олександром Шмеманом, пояснює значення цієї служби Сиропусної неділі).

Чин Всепрощення в Сиропусну неділю

У Православній (і Східній Католицькій) Церкві остання неділя перед Великим Постом – день, коли під час Вечірні Великий піст літургійно проголошується і розпочинається - називається Прощеною неділею. Зранку тієї неділі (яка називається також Сиропусна неділя) на Божественній літургії ми слухаємо слова Христа:

«Коли ви прощатимете людям їхні провини, то й Отець ваш небесний простить вам. Але коли ви не будете прощати людям, то й Отець ваш небесний не простить вам провин ваших» (Мт. 6, 14-15).

Згодом, на Вечірні Великого посту, почувши проголошення початку Великого посту в Великому Прокімені: *«Не відверни лица Твого від слуги свого, бо страждаю я; негайно вислухай мене; зверни увагу на мою душу і врятуй її»*, - ввійшовши в Великопосне служіння, з його особливими поминаннями, молитвою святого Єфрема Сирійського, з поклонами – ми просимо прощення один в одного, ми здійснюємо обряд прощення та примирення. Коли ми підходимо один до одного зі словами примирення, хор заспіває стихиру Пасхи, наповнюючи церкву передчуттям Пасхальної радості.

Який зміст цього обряду? Чому Церква хоче, щоб ми вступали в час Великого посту через прощення та примирення? Ці питання правомірні, бо для дуже багатьох людей Великий піст означає переважно і майже виключно зміну в харчуванні, дотримання церковних приписів про піст. Вони розуміють піст, як самоціль, як «добре діяння», якого вимагає Бог, і яке саме по собі гідне похвали. Але Церква не шкодує зусиль, щоб показати нам, що пощення є лише одним із засобів для досягнення вищих цілей: духовного відновлення людини, її повернення до Бога, щирого каяття і через це – правдивого примирення. Церква не шкодує своїх зусиль у застереженні нас від лицемірного і фарисейського пощення, від підміни богопочитання простими зовнішніми повинностями.

Марно ти радієш пощенням, о душе!

Бо ти утримуєшся від їди,

Але ти не очищаєшся від пристрасті.

Якщо ти упиратимешся у своїй гріховності, марним буде твоє пощення.

Зараз прощення займає центральне місце в християнській вірі й християнському житті, бо християнство саме по собі – це релігія всепрощення. Бог прощає нам і Його прощення є в Христі, Його Синові, Якого Він послав нам, щоб маючи частку в Його людськості, ми могли мати частку в Його любові й по-справжньому примирилися з Богом. Дійсно, християнство не має іншого виміру, як любов. І це відновлення цієї любові, повернення до неї, зростання в ній головним чином ми шукаємо в Великому пості, у пощенні й молитві, в цілому дусі й усіх зусиллях того періоду. Таким чином, щире прощення є і початком, і відповідним станом у Великопосний час.

Однак, хтось може запитатися, чому я маю брати участь у цьому обряді, коли я не маю ‘ворогів’? Чому я маю просити прощення у людей, які нічого не зробили мені, і яких я ледве що знаю? Ставити ці питання означає не розуміти вчення Церкви щодо прощення. Це правда, що відкрита ворожість, особиста ненависть, справжня злоба можуть бути відсутні в нашому житті, однак, коли ми відчуємо їх, можливо, нам буде легше розкаятися, бо ці почуття явно суперечать Божественним заповідям. Але Церква відкриває нам, що є більш витончені шляхи прогрішення перед Божественною Любов’ю. Це байдужість, егоїзм, неувага до людей, брак щирого переживання за них, коротше – та стіна, яку ми, як правило, вибудовуємо навколо себе, думаючи, що коли ми є ‘ввічливі’ та ‘дружелюбні’ ми здійснюємо Божі заповіді. Обряд прощення є такий важливий зокрема тому, що він дозволяє нам усвідомити, – хоча на одну хвилину, – що всі наші взаємовідносини з іншими людьми є неправильними, дає нам відчути, що зустріч однієї дитини Божої з іншою, однієї особи, створеної Богом, з іншою, дає нам пережити те взаємне «визнання», якого так сильно бракує в нашому холодному і бездушному світі.

У цей особливий вечір, коли ми дослухаємося до радісного Пасхального гимну, нас проситься зробити духовне відкриття: відчути смак іншого способу життя і взаємовідносин з людьми, суттю життя яких є - любов. Ми можемо відкрити, що завжди і всюди Христос, Сама Божественна Любов, перебуває з нами, перетворюючи нашу взаємну відчуженість в братерство. Коли я підходжу до когось, а хтось підходить до мене, ми починаємо усвідомлювати, що це Христос зібрав нас разом Своєю любов’ю до обох.

І тому, що ми зробили це відкриття, і тому, що це відкриття є власне Царством Божим: Царством Миру та Любові, примирення з Богом і в Ньому з усім існуючим, – ми чуємо гимн того Великого посту, який раз у рік «відкриває нам двері Раю». Ми знаємо чому ми маємо постити й помолитися, чого нам шукати підчас довгого Великопосного паломництва. Прощена неділя - це день, коли ми отримуємо можливість підготувати себе до посту – до справжнього посту; наші зусилля – до справжніх зусиль; наше примирення з Богом – до справжнього примирення.